

Al dat gesjacher met die vluchtelingen

Nederland koppelt geld voor ontwikkeling aan het uitzetten van migranten – tot woede van Ghana, aldus Peter Geschiere en Francio Guadeloupe.

Demissionair staatssecretaris Knapen (Ontwikkelingssamenwerking, CDA) heeft besloten 10 miljoen euro te korten op ontwikkelingsgeld aan Ghana, omdat de Ghanese autoriteiten onvoldoende meewerken aan de terugkeer van uitgeprocedeerde migranten, meldde NRC Handelsblad op 29 september. Dit jaar heeft Ghana in slechts zeven van de 77 gevallen uitreispapieren verstrekt. „Internationale samenwerking is geen eenrichtingsverkeer”, aldus Knapen.

Begin september organiseerden wij samen met het Institute of African Studies

van de Universiteit van Ghana een conferentie in hoofdstad Accra over *migration, citizenship and belonging*. Bij de opening was de Nederlandse ambassadeur aldaar zo vriendelijk ook een woordje te spreken. Hij gebruikte de gelegenheid om dit beleid aan te kondigen: verdere financiële hulp aan Ghana zou directer afhankelijk worden van medewerking van de Ghanese overheid bij het terugnemen van ongewenste migranten. Wij waren verrast dat hij bij deze feestelijke opening juist dit punt naar voren bracht. De Ghanese collega's waren woedend. Ze noemden dit een typisch voorbeeld van koehandel.

In Ghana, waar het imposante fort Elmina nog altijd getuigt van de centrale rol van de Nederlanders bij de slavenhandel (die tot in de negentiende eeuw voortduurde), worden zulke maatregelen al snel geassocieerd met dat verleden. Nederland spant zich in om dit monument – sinds kort UNESCO-werelderfgoed – te bewaren. Bij allerlei gelegenheden maken Nederlandse vertegenwoordigers hun excuses voor de Nederlandse betrokkenheid

bij dit gruwelijke verleden. Nederland presenteert zich graag als voorbeeldland, waar Nederlanders van Ghanese komaf volledig worden geaccepteerd. Het kan dan niet anders dan navrant overkomen dat Nederland het deporteren van mensen zo direct met geld in verband brengt.

In brede kring is het allang bekend dat Nederland ontwikkelingsgeld in stelling brengt om het uitzetten van migranten te bevorderen – er circuleren ook geruchten over ambassades van Afrikaanse landen die een vast tarief hebben voor het accepteren van migranten met onduidelijke afkomst – maar de maatregel ten aanzien van Ghana is de eerste die dit zo duidelijk formaliseert. Dit betekent dat Ghana onder druk gezet wordt om dat te doen wat Europese landen tot elke prijs weigeren: het accepteren van migranten bij wie twijfel bestaat over de identiteit dan wel de nationaliteit. De Nederlandse immigratiedienst doet er vaak jaren over om zulke gevallen op te lossen. Daarentegen wordt Ghana

geacht dit voor de 77 gevallen van dit jaar op korte termijn te doen.

Op het Nederlandse ministerie is bekend dat Ghana nu een aantrekkelijk immigratieland is voor Afrikanen en anderen. Veel immigranten in Europa geven op dat ze Ghanees zijn, omdat ze weten dat dit beter valt dan bijvoorbeeld een Nigeriaanse nationaliteit. Het is geen wonder dat Ghana recentelijk een strenger visumbeleid heeft ingevoerd – ook voor Nederlanders trouwens. Toch vinden de Nederlandse autoriteiten dat het grondig uitzoeken van iemands nationaliteit een voorrecht is van Europese landen. Afrikaanse landen worden onder druk gezet om de door Nederland ongewenste migranten te accepteren, ook als er onzekerheid bestaat over hun herkomst. Het is zeer oneigenlijk gebruik van ontwikkelingsgeld om dat hiervoor in te zetten.

Peter Geschiere is hoogleraar antropologie van Afrika aan de Universiteit van Amsterdam. Francio Guadeloupe is docent antropologie aan deze universiteit.